

Administrative Factors Affecting Academic Administration in Educational Institutions under the Secondary Educational Service Area Office Chiang Rai

Phanuphong Kason^{1*} and Namfon Boonniyom²

¹ *Master's Degree Student in Educational Administration, School of Education, University of Phayao, Thailand*

² *School of Education, University of Phayao, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: phanuphong.ksnan@gmail.com*

ABSTRACT

This article aimed to study 1) the level of administrative factors of schools under the Chiang Rai Secondary Educational Service Area Office 2) the level of academic administration of schools under the Chiang Rai Secondary Educational Service Area Office 3) the relationship between administrative factors affecting academic administration and academic administration of schools under the Chiang Rai Secondary Educational Service Area Office and 4) to construct a predictive equation of administrative factors affecting academic administration of schools under the Chiang Rai Secondary Educational Service Area Office. The sample consisted of school personnel under the Chiang Rai Secondary Educational Service Area Office. The sample consisted of 313 teachers. They were selected by a sampling method. The instrument used for data collection was a five-point rating scale questionnaire on administrative factors affecting academic administration of schools under the Chiang Rai Secondary Educational Service Area Office. The reliability of the questionnaire was 0.97. Data were analyzed by descriptive statistics, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis. The results of the study found that: 1) The level of school administration factors under the Chiang Rai Secondary Educational Service Area Office, overall, was at a high level. 2) The level of administrative factors affecting academic administration of schools under the Chiang Rai Secondary Educational Service Area Office, overall, was at a high level. 3) Administrative factors affecting academic administration had a positive relationship with academic administration of schools under the Chiang Rai Secondary Educational Service Area Office. The administrative factors affecting academic administration of schools under the Chiang Rai Secondary Educational Service Area Office were teacher factors, educational media and technology factors, environmental factors, and administrator factors, with statistical significance at the .01 level. These factors could be used to construct a predictive equation. Forecast equation in raw score form: $Y = 4.405 + 0.421(X_f) + 0.445(X_b) - 0.242(X_c) + 0.089(X_a)$. Forecast equation in standard score form: $(Z_y) = 0.525(Z_xf) + 0.403(Z_xb) - 0.201(Z_xc) + 0.132(Z_xa)$.

Keywords: Administrative Factors, Academic Administration, School Administrators

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ภาณุพงศ์ กาสอน^{1*} และ น้ำฝน บุญนิยม²

¹ นักศึกษาปริญญาโท วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ประเทศไทย

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: phanuphong.ksnan@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการบริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย 2) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการกับการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย 4) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการกับการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือข้าราชการครู จำนวน 313 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย แบบมาตราส่วน 5 ระดับ ซึ่งค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับการบริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ในภาพรวม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการกับการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย มีความสัมพันธ์ในทางบวก 4) ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ได้แก่ ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้ สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ $Y = 4.405 + 0.421(X_f) + 0.445(X_b) - 0.242(X_c) + 0.089(X_a)$. Forecast equation in standard score form: $(Z_y) = 0.525(Z_{xf}) + 0.403(Z_{xb}) - 0.201(Z_{xc}) + 0.132(Z_{xa})$

คำสำคัญ: ปัจจัยการบริหาร, การบริหารงานวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

© 2026 JAE: Journal of Applied Education

บทนำ

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ทั้งมิติด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โครงสร้างประชากร และสังคมเศรษฐกิจ ส่งผลให้ระบบการศึกษาไทยเผชิญแรงกดดันในการปรับตัวเพื่อทำหน้าที่เป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้วางกรอบแนวคิดการบริหารจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจ เพื่อให้สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการตนเอง โดยสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) ที่มุ่งเน้นการปรับกระบวนการเรียนรู้สู่ฐานสมรรถนะและการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อสร้างผู้เรียนที่มีทักษะชีวิตและจิตสำนึกต่อสังคม อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลในระดับสถานศึกษา จำเป็นต้องอาศัยกลไกการบริหารจัดการภายในที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการถือเป็นกระบวนการหลักของสถานศึกษาที่มีหน้าที่โดยตรงในการแปรสภาพปัจจัยนำเข้าให้กลายเป็นผลผลิตคือคุณภาพของผู้เรียน (ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2563; ททัย ศิริพิน, 2558) มาตรฐานตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาจึงได้กำหนดบทบาทผู้นำทางวิชาการไว้อย่างชัดเจน ทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การใช้นวัตกรรม และการนิเทศติดตาม (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2564) หากกระบวนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษามีความเข้มแข็งและดำเนินการอย่างเป็นระบบ ย่อมส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพการจัดการศึกษาที่เป็นเลิศและได้รับการยอมรับ อย่างไรก็ตาม หากกลไกการบริหารงานวิชาการขาดประสิทธิภาพหรือเกิดความล้มเหลว ย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ซึ่งถือเป็นเป้าหมายสำคัญสูงสุดของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาประเทศ

การบริหารงานวิชาการจะได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นภารกิจหลักที่มีความสำคัญต่อคุณภาพการจัดการศึกษา แต่จากข้อมูลงานวิจัยที่ผ่านมายังพบสภาพปัญหาในหลายมิติ กล่าวคือ สถานศึกษาจำนวนมากยังขาดความพร้อมด้านการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบท การขาดแคลนสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ขาดกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนา และระบบการนิเทศภายในที่ขาดความต่อเนื่อง (เสกสรร พิทักษ์ทา และณัฐ รัตนศิริณิกกุล, 2566; สุรเศรษฐ์ บุญนุก และสายทิพย์ ยะฟู, 2561) ปัญหาเหล่านี้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นในบริบทของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย ซึ่งรับผิดชอบพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และบริบทพื้นที่สูง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) พบจุดอ่อนสำคัญคือ การจัดการเรียนการสอนยังคงเน้นเนื้อหา (Content-based) มากกว่ากระบวนการคิดวิเคราะห์ หลักสูตรยังไม่สามารถตอบสนองต่อวิถีชีวิตและบริบทท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง ส่งผลให้ผู้เรียนขาดสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า พัฒนาการของคะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในหลายรายวิชามีแนวโน้มลดลงในปีการศึกษาที่ผ่านมา โดยเฉพาะในรายวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย, 2567)

จากสภาพปัญหาและบริบทดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการพิจารณาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ครูผู้สอน งบประมาณ อาคารสถานที่ ผู้ปกครอง และชุมชน รวมถึงสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา การศึกษาปัจจัยเหล่านี้จะช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการบริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการกับการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการกับการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยนี้ คือ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย เทียบขนาดของประชากรจำนวน 1,700 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 313 คน จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง

ของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และเทียบสัดส่วนตามขนาดของสถานศึกษา จากนั้นทำการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก (Sampling Without Replacement) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ขนาดเล็ก	287	54
ขนาดกลาง	638	119
ขนาดใหญ่	199	37
ขนาดใหญ่พิเศษ	549	103
รวม	1,673	313

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 4 ข้อ คือ เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม วุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม ประสบการณ์การทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม และขนาดสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการสังเคราะห์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ทั้งหมด 6 ปัจจัย

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษามัธยมศึกษาเชียงรายทั้งหมด 4 องค์ประกอบ

2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.2.1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการตามกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยอาศัยแนวคิดการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาตามหลักการบริหารสถานศึกษา และแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งสังเคราะห์สาระสำคัญจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดองค์ประกอบของตัวแปรวิจัย และพัฒนานิยามเชิงปฏิบัติการให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยจึงถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของกรอบแนวคิดดังกล่าว โดยข้อคำถามแต่ละข้อพัฒนามาจากตัวบ่งชี้ที่สังเคราะห์จากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถวัดตัวแปรได้อย่างครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

2.2.2 สร้างแบบสอบถาม โดยเขียนข้อคำถามให้ครอบคลุมตามกรอบเนื้อหาที่กำหนด และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด โดยสร้างแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน

2.2.3 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของภาษา และความเหมาะสม แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2.2.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติดังนี้ 1) อาจารย์ระดับอุดมศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษามีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป และมีประสบการณ์ด้านการสอน 5 ปีขึ้นไป จำนวน 1 ท่าน 2) ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโททางการบริหารการศึกษามีวุฒิปริญญาตั้งแต่ผู้อำนวยการชำนาญ

การพิเศษขึ้นไป และมีประสบการณ์ด้านการปฏิบัติงานในโรงเรียน 5 ปีขึ้นไป จำนวน 1 ท่าน 3) ศึกษานิเทศก์ มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโทหรือมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ มีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 ท่าน โดยทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content Validity) และลงความเห็นว่าเป็นแบบสอบถามแต่ละข้อมีความสอดคล้องตามเนื้อหาที่จะวัดหรือไม่ สำหรับรายละเอียดที่ตรวจให้ได้แก่ (1) ตรวจสอบความชัดเจนและความครอบคลุมนิยามตัวแปร (2) ตรวจสอบข้อคำถามแต่ละข้อตามนิยามหรือไม่ (3) ภาษา ถูกต้อง ชัดเจนหรือไม่ และ (4) มาตรฐาน (Scale) ที่ใช้เหมาะสมหรือไม่ จากนั้นบันทึกผลการพิจารณาลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในแต่ละข้อ นำไปหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงเชิงพิจารณา โดยการหาค่าความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ได้ค่าระหว่าง 0.67 -1.00

2.2.5 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความครอบคลุมตามนิยามศัพท์ และมีความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และนำเสนอเพื่อพิจารณาอีกครั้ง

2.2.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา จำนวน 30 คน

2.2.7 นำแบบสอบถามที่ได้ทำการทดลองมาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับที่ไม่รวมค่าของข้อนั้น (Corrected Item-Total Correlation) และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ด้านปัจจัยการบริหารสถานศึกษา มีค่าเท่ากับ 0.97 และด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเท่ากับ 0.97

2.2.8 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

3.2 มีปัจจัยอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย จำนวน 41 แห่ง

4.2 นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมาถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย จำนวน 41 โรงเรียน เพื่อให้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลผ่าน ช่องทางออนไลน์ (Google Form) โดยกำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลภายใน 30 วัน คิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.3 ตรวจสอบความสมบูรณ์จากการเก็บข้อมูล

4.4 นำข้อมูลที่กรอกลงโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4.5 วิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

5.1 แบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การแจกแจงหาความถี่ และหาค่าร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเพศ วุฒิการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

5.2 แบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารสถานศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ SD) เป็นรายชื่อ เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการบริหารสถานศึกษา ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ปัจจัยการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ปัจจัยการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ปัจจัยการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ปัจจัยการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ปัจจัยการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

5.3 แบบสอบถาม ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ SD) เป็นรายชื่อ เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โดยแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

5.4 หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการกับการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยหาค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ที่คำนวณแล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ซูศรี วงศ์รัตน์, 2564) ระดับความสัมพันธ์แปลความหมาย ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.91 ขึ้นไป หมายถึง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับ สูงมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.71 – 0.90 หมายถึง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับ สูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.31 – 0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับ ปานกลาง

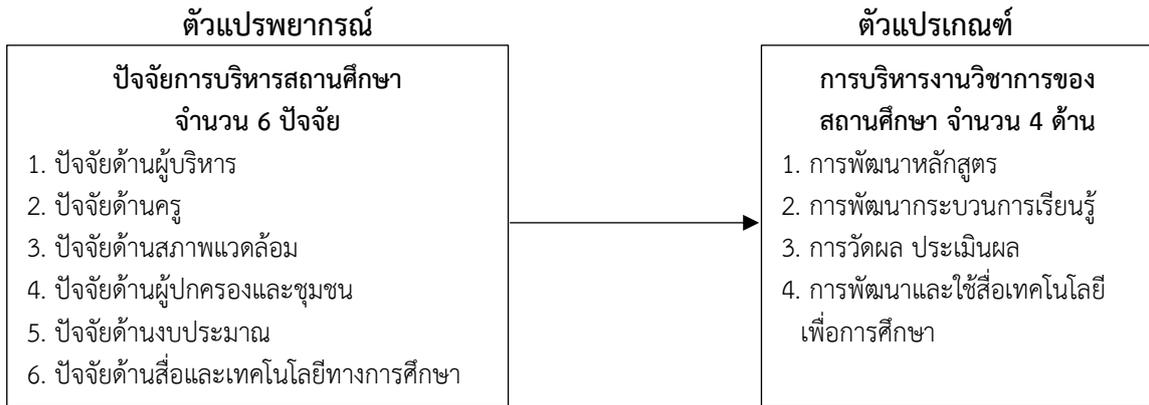
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ต่ำกว่า 0.30 หมายถึง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับ ต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย การวิจัยครั้งนี้ตั้งอยู่บนฐานแนวคิด ทฤษฎีการบริหารเชิงระบบ (Systems Theory) ซึ่งมองว่าสถานศึกษาเป็นระบบที่ประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) โดยปัจจัยการบริหารถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในส่วนของปัจจัยนำเข้าและกระบวนการ ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการ อันเป็นกลไกหลักในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน นอกจากนี้ยังอาศัยแนวคิด การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา และแนวคิด ภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) ซึ่งเน้นบทบาทผู้บริหารในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานเชิงแนวคิดที่ว่า ปัจจัยการบริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการจากแนวคิดของนักวิชาการและนักการศึกษา 15 ท่าน คือ 1) ศศิทิติยา เทพเสนา (2564) 2) ชูวัฒน์ ปุงบางกระดี (2564) 3) ช่อม่วง ม่วงทอง (2564) 4) จิตสุภา สง่าแสง (2564) 5) นิตพงษ์ ช่ออั้งชัน (2564) 6) นิตพงษ์ ช่ออั้งชัน (2564) 7) บุญยรินทร์ อมฤตธำรงรัตน์ (2565) 8) กานต์สินี แสนใจงามวรภัทร์ (2565) 9) ชูติกาญจน์ แก้วสมสิน (2565) 10) ธนวันต์ รามศิลป์ (2565) 11) สุพจน์ ยะปะ

พันธ์ (2566) 12) ญาดา สุทธิ (2566) 13) ณัฐวงศ์ วั่งแก้ว (2567) 14) สุทธิกรณ วรณสมพร (2567) และ 15) ฉาณววัฒน์ สิงห์หา (2567) สังเคราะห์สรุพออกมาได้ 4 ด้านคือ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และ 4) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารสถานศึกษาจากแนวคิดของ นักวิชาการ และนักการศึกษา 10 ท่าน คือ 1) กัลชญา ทองหัตถา (2565) 2) นงนุช อินทรโคกสูง (2565) 3) โชติรส จิโนรส (2565) 4) กรรณิกา อรรถชัยยะ (2565) 5) ปรีชา ตุ่มโท, ทินกรณ ชอัมพงษ์, และสายทิพย์ ยะฟู (2565) 6) ศรีัญญา จอกสุวรรณ (2566) 7) นงนุช อินทรโคกสูง, ทินกร ชอัมพงษ์, และเยาวเรศ ภักดีจิตร (2566) 8) ญาดา สุทธิ (2566) 9) ธัญวรัตน์ ชูปัญญา (2567) และ 10) อารี เศรษฐสุข (2567) สังเคราะห์สรุพออกมาได้ 6 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยด้านผู้บริหาร 2) ปัจจัยด้านครู 3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม 4) ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน 5) ปัจจัยด้านงบประมาณ และ 6) ปัจจัย ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย พบว่าข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 69.97 มีวุฒิ การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 58.47 มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 26.20

1. ระดับปัจจัยการบริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ผลการศึกษาระดับปัจจัยการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย ในภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับปัจจัยการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงรายในภาพรวม

ปัจจัยการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย	(n=313)		แปลผล	อันดับ
	\bar{x}	S.D.		
ปัจจัยด้านผู้บริหาร	4.29	0.69	มาก	5
ปัจจัยด้านครู	4.53	0.49	มาก	2
ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม	4.41	0.45	มาก	3
ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน	4.25	0.67	มาก	6
ปัจจัยด้านงบประมาณ	4.55	0.44	มาก	1
ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.34	0.59	มาก	4
เฉลี่ยภาพรวม	4.39	0.41	มาก	-

จากตารางที่ 2 พบว่าปัจจัยการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ปัจจัยด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.44) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านครู ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.49) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.45) ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.59) และปัจจัยด้านผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.69) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.67) ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดในแต่ละรายด้าน มีผลการศึกษที่สำคัญ ดังนี้

1. ด้านงบประมาณ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.55$) ประเด็นที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการใช้งบประมาณเพื่อกิจกรรมด้านวิชาการ ($\bar{X} = 4.74$) รองลงมาคือการจัดทำรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณเป็นลายลักษณ์อักษรต่อผู้เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.68$)

2. ด้านครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.53$) ประเด็นที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.68$) รองลงมาคือ ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ตรงตามกลุ่มสาระหรือวิชาเอก ($\bar{X} = 4.58$)

3. ด้านสภาพแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) ประเด็นที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือการจัดบรรยากาศโดยรวมที่ส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ($\bar{X} = 4.53$) รองลงมาคือ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้มีความปลอดภัย สะอาด และเป็นระเบียบเรียบร้อย ($\bar{X} = 4.47$)

4. ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) ประเด็นที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ การวางแผนจัดหาและบริหารจัดการสื่อและเทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้อย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 4.53$) รองลงมาคือ การวางแผนจัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.42$)

5. ด้านผู้บริหาร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) ประเด็นที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ การแสดงออกถึงคุณธรรม จริยธรรม และการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.58$) รองลงมาคือ ความรู้ความสามารถในการวางแผน กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.53$)

6. ด้านผู้ปกครองและชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) ประเด็นที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือการมีเป้าหมายร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน และสถานศึกษาในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.42$) รองลงมาคือ การให้ความร่วมมือในการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.32$)

2. ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ผลการศึกษการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ใน 4 ด้านหลัก ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ในภาพรวม

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย	(n=313)		แปลผล	อันดับ
	\bar{X}	S.D.		
1. การพัฒนาหลักสูตร	4.41	0.57	มาก	3
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.45	0.55	มาก	1
3. การวัดผล ประเมินผล	4.42	0.57	มาก	2
4. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.34	0.61	มาก	4
เฉลี่ยภาพรวม	4.40	0.52	มาก	-

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.55) รองลงมาคือ การวัดผล ประเมินผล ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.57) การพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.57) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.61) ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดในแต่ละรายด้าน มีผลการศึกษาที่สำคัญ ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) ประเด็นที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ หลักสูตรสถานศึกษามีการปรับปรุงให้มีความทันสมัย เหมาะสมกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ($\bar{X} = 4.47$) รองลงมาคือ การคัดเลือกเนื้อหาสาระและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.42$) ส่วนประเด็นที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ การวิเคราะห์เป้าหมายการศึกษา ความต้องการของผู้เรียน และการนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนา ($\bar{X} = 4.37$)

2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) ประเด็นที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ การจัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศทั้งทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.63$) รองลงมาคือ การสนับสนุนให้มีการใช้สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.58$) ส่วนประเด็นที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ การส่งเสริมและพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.32$)

3. ด้านการวัดผล ประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) ประเด็นที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ การกำหนดระเบียบและวางแผนการวัดผลและประเมินผลไว้อย่างเป็นระบบและชัดเจน ($\bar{X} = 4.53$) รองลงมาคือ การส่งเสริมให้มีการพัฒนาและสร้างเครื่องมือวัดผลที่หลากหลาย มีคุณภาพ ($\bar{X} = 4.47$) ส่วนประเด็นที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 4.32$)

4. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) ประเด็นที่มีการปฏิบัติสูงสุดมี 2 ประเด็น คือ การวางแผนและจัดหาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการผลิต พัฒนา และเลือกใช้สื่อ นวัตกรรม ($\bar{X} = 4.42$) รองลงมาคือ การติดตามและประเมินผล การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.37$) ส่วนประเด็นที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ การจัดทำและเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลระหว่างภายในและภายนอกสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.21$)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการกับการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ตารางที่ 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปร	X _a	X _b	X _c	X _d	X _e	X _f	X _{รวม}	Y _{รวม}
X _a	1							
X _b	0.188**	1						
X _c	0.751**	0.391**	1					
X _d	0.724**	0.556**	0.795**	1				
X _e	0.389**	0.223**	0.748**	0.542**	1			
X _f	0.711**	0.634**	0.855**	0.926**	0.668**	1		
X _{รวม}	0.809**	0.587**	0.914**	0.937**	0.680**	0.974**	1	
Y _{รวม}	0.430**	0.682**	0.505**	0.647**	0.356**	0.702**	0.673**	1

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหาร (ตัวแปรพยากรณ์) กับการบริหารวิชาการของสถานศึกษา (ตัวแปรเกณฑ์) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) พบว่า ปัจจัยการบริหารทั้ง 6 ด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .356 - .702$) โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดคือ ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_f) ($r = .702$) รองลงมาคือ ด้านครู (X_b) ($r = .682$) ด้านผู้ปกครองและชุมชน (X_d) ($r = .647$) ด้านสภาพแวดล้อม (X_c) ($r = .505$) ด้านผู้บริหาร (X_a) ($r = .430$) และด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ด้านงบประมาณ (X_e) ($r = .356$) ตามลำดับ

4. ผลการสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการกับการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษา พบว่า เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) มีค่าเท่ากับ .774 และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .599 แสดงว่า ตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 4 ด้านที่เข้าสู่สมการสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการบริหารวิชาการของสถานศึกษาได้ร้อยละ 59.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการคัดเลือกตัวแปรเข้าสู่สมการพยากรณ์ พบว่ามีตัวแปรอิสระ 4 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์การบริหารวิชาการได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงค่าสถิติของตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยการบริหารที่มีอำนาจพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ตัวแปรพยากรณ์	b	β	SE.B	t	P
ค่าคงที่ (Constant)	4.405	-	0.020	224.84**	.000
ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_f)	0.421	.525	0.077	5.46**	.000
ด้านครู (X_b)	0.445	.403	0.060	7.47**	.000
ด้านสภาพแวดล้อม (X_c)	-0.242	-.201	0.092	-2.62**	.009
ด้านผู้บริหาร (X_a)	0.089	.132	0.040	2.21*	.028

$$R = .774 \quad R^2 = .599 \quad R^2_{adj} = .594 \quad S.E.est = .349$$

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อม (X_c) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเป็นลบ ($\beta = -0.201$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แม้ว่าจากการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันจะพบว่า ตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ($r = .505$) ก็ตาม ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นความแตกต่างระหว่างค่าสหสัมพันธ์แบบสองตัวแปร (zero-order correlation) ซึ่งพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพียงคู่เดียว กับค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (standardized beta coefficient) ซึ่งแสดงอิทธิพลของตัวแปรอิสระภายใต้การควบคุมตัวแปรอิสระอื่นในแบบจำลอง เมื่อพิจารณาร่วมกับตัวแปรอิสระด้านอื่น ๆ พบว่า ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระบางตัวในระดับค่อนข้างสูง ส่งผลให้เกิดความแปรปรวนร่วมกันของตัวแปร (shared variance) และทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยสะท้อนเฉพาะอิทธิพลสุทธิของตัวแปรดังกล่าวภายหลังจากหักลบส่วนที่ซ้ำซ้อนกับตัวแปรอื่นออกแล้ว ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดทางสถิติที่อธิบายถึงผลของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (multicollinearity) ซึ่งอาจทำให้ทิศทางของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยแตกต่างจากทิศทางของค่าสหสัมพันธ์แบบสองตัวแปรได้ ดังนั้น ค่าสัมประสิทธิ์เชิงลบของตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมในสมการถดถอยครั้งนี้ จึงควรตีความว่าเป็นอิทธิพลสุทธิของตัวแปรภายใต้การควบคุมตัวแปรอิสระอื่นในแบบจำลอง มิได้หมายความว่า ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงลบโดยตรงกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (\hat{Y})

$$\hat{Y} = 4.405 + 0.421(X_f) + 0.445(X_b) - 0.242(X_c) + 0.089(X_a)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$(Z_{\hat{y}}) = 0.525(Z_{X_f}) + 0.403(Z_{X_b}) - 0.201(Z_{X_c}) + 0.132(Z_{X_a})$$

อภิปรายผล

ปัจจัยการบริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงรายอยู่ในระดับมากทุกด้าน สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของระบบการบริหารจัดการที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีระบบ (System Theory) ซึ่งอธิบายว่าประสิทธิผลขององค์กรเกิดจากความสัมพันธ์อย่างสมดุลระหว่างปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Outputs) ความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคล งบประมาณ และโครงสร้างพื้นฐานจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สนับสนุนให้การดำเนินงานวิชาการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดการกระจายอำนาจและการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่มุ่งให้สถานศึกษามีบทบาทในการตัดสินใจและกำหนดทิศทางการพัฒนาได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของตนเอง การที่ผลการประเมินอยู่ในระดับมากทุกด้าน ควรพิจารณาด้วยความระมัดระวัง เนื่องจากข้อมูลเป็นการประเมินจากการรับรู้ของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งอาจได้รับอิทธิพลจากแนวโน้มการตอบในเชิงบวก นอกจากนี้ บริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งอาจแตกต่างกันทั้งด้านขนาดโรงเรียน สภาพเศรษฐกิจสังคมของชุมชน ความพร้อมของบุคลากร และข้อจำกัดด้านงบประมาณ ซึ่งอาจส่งผลให้ระดับความพร้อมของปัจจัยการบริหารแตกต่างกันในทางปฏิบัติ แม้ภาพรวมจะอยู่ในระดับมากก็ตาม สอดคล้องกับผลการศึกษาของภาคภูมิ เจริญศรี (2567) และกิตติชัย อัจฉาญ (2565) ที่พบว่า ระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ขณะเดียวกัน ระดับการบริหารงานวิชาการทั้งในภาพรวมและรายด้านก็อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแยกตามปัจจัยแต่ละด้าน พบว่าแต่ละปัจจัยมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับสูงมาก สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย พบว่าภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผลดังกล่าวสะท้อนถึงการให้ความสำคัญกับคุณภาพผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ การใช้เทคโนโลยี และการเรียนรู้ตลอดชีวิต การบริหารงานวิชาการที่เข้มแข็งจึงเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา การที่ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อาจทำให้ไม่เห็นความแตกต่างเชิงลึกระหว่างองค์ประกอบแต่ละด้านอย่างชัดเจน การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสังเกตภาคสนาม อาจช่วยให้เข้าใจบริบทและกระบวนการดำเนินงานได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และช่วยยืนยันผลเชิงปริมาณที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของกิตติชัย อัจฉาญ (2565) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี และพบว่าระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ความสอดคล้องของข้อค้นพบในต่างบริบทพื้นที่นี้ บ่งชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มนโยบายการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาไทยที่มีทิศทางความเข้มแข็งในระดับที่น่าพอใจ ซึ่งเป็นผลมาจากการให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และการพัฒนาศักยภาพครูให้มีความพร้อมในการออกแบบการเรียนรู้และการใช้เทคโนโลยี เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย พบว่า ปัจจัยทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู สภาพแวดล้อม ผู้ปกครองและชุมชน งบประมาณ

และสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการในระดับสูง ($r_{xy}=0.702$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นเพียงความสัมพันธ์เชิงสถิติ ไม่สามารถสรุปเชิงเหตุและผลได้โดยตรง เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจที่เก็บข้อมูลในช่วงเวลาเดียว จึงสะท้อนความสัมพันธ์ในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น ข้อค้นพบที่ยืนยันสมมติฐานการวิจัยและสะท้อนให้เห็นถึงความสอดคล้องเชิงระบบ ระหว่างปัจจัยนำเข้า (Inputs) และกระบวนการดำเนินงาน (Process) ตามแนวคิดการบริหารจัดการศึกษา การที่ตัวแปรทั้งสองกลุ่มมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันอธิบายได้ว่า การบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพ ต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนที่เข้มแข็ง กล่าวคือ เมื่อสถานศึกษามีการวิเคราะห์บริบทสังคมและจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัยและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ขณะเดียวกัน การที่สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี ย่อมเป็นตัวแปรสำคัญที่หนุนเสริมให้ครูสามารถออกแบบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ความสัมพันธ์ในระดับสูงยังชี้ให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ผูกพันกับการบริหารงบประมาณที่โปร่งใส เป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนภารกิจทางวิชาการให้บรรลุเป้าหมาย ความสอดคล้องของผลการวิจัยนี้ได้รับการยืนยันจากงานวิจัยของนิรันดร์ บุตราช และคณะ (2568), ศรีธัญญา จอกสุวรรณ (2566) และยมลพร ศรีพลอย (2565) ซึ่งต่างพบในทิศทางเดียวกันว่า ปัจจัยการบริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับการบริหารงานวิชาการ โดยชี้ว่าความสำเร็จของสถานศึกษาเกิดจากการบูรณาการทรัพยากรทางการบริหารทุกด้านเข้าด้วยกันอย่างเป็นองค์รวม เพื่อสนับสนุนกระบวนการทางวิชาการให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

การวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเชิงราย จากการวิจัยพบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดประกอบด้วย 4 ปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยทั้งหมดสามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การที่ผู้บริหารมีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ และมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ย่อมส่งผลโดยตรงต่อทิศทางการบริหารจัดการศึกษา การส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ครูและชุมชนเข้ามามีบทบาท เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม พบว่าตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเชิงลบภายใต้การควบคุมตัวแปรอื่น แม้ว่าจะมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสองตัวแปร ผลดังกล่าวสะท้อนถึงอิทธิพลสุทธิของตัวแปรภายใต้แบบจำลองและอาจเกิดจากความแปรปรวนร่วมกันของตัวแปรอิสระ หรือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระในระดับค่อนข้างสูงซึ่งส่งผลให้ทิศทางของสัมประสิทธิ์ถดถอยแตกต่างจากค่าสหสัมพันธ์แบบสองตัวแปร ดังนั้น จึงควรตีความผลดังกล่าวอย่างระมัดระวัง และไม่ควรสรุปว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงลบโดยตรงในทางปฏิบัติ สอดคล้องกับ นิตธิธ ทั้งทอง และคณะ (2566), ศรีธัญญา จอกสุวรรณ (2566) และชัยรัตน์ ทับบุรี (2565) ที่ต่างพบตรงกันว่าสมรรถนะและคุณธรรมของผู้บริหารเป็นปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของงานวิชาการ ปัจจัยด้านครู ถือเป็นกลไกขับเคลื่อนหลักในระดับปฏิบัติการ ผลการวิจัยชี้ว่าครูที่มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์การสอน ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณ และมีความสามารถในการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ ทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาผู้เรียนยังเป็นตัวบ่งชี้ถึงความเป็นมืออาชีพที่ส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอารี เศรษฐสุข (2567), กัลชญา ทองหัตถา (2565) และสุกัญญา นิรมพันธุ์ (2563) ที่ระบุว่าคุณภาพของครูคือหัวใจสำคัญของการยกระดับคุณภาพการศึกษา ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และ ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีบทบาทที่สำคัญในฐานะโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การที่สถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการจัดบรรยากาศที่ปลอดภัย สะอาด และกระตุ้นความใฝ่รู้ ส่งผลเชิงจิตวิทยาต่อผู้เรียนและสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานของบุคลากร ในขณะเดียวกัน การบริหารจัดการสื่อและเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ การเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ดิจิทัล และการประสานความร่วมมือกับภายนอกเพื่อสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี เปรียบเสมือนตัวเร่งปฏิกิริยาที่ทำให้กระบวนการเรียนรู้มีความทันสมัยและตอบโจทย์บริบทโลกยุคใหม่ สอดคล้องกับ ยมลพร ศรีพลอย (2565) และปรีชา ตุ่มโท (2565) ในด้านความสำคัญของสภาพแวดล้อม รวมถึง ทักษพร อธิธัญญา (2567) และชนกานต์ เอี่ยมสะอาด

(2564) ที่ยืนยันว่าความพร้อมด้านเทคโนโลยีเป็นปัจจัยพยากรณ์ที่สำคัญต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21

การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดบางประการ ได้แก่ การใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูล ซึ่งอาจได้รับอิทธิพลจากการรับรู้ส่วนบุคคล การเก็บข้อมูลแบบภาคตัดขวางที่ไม่สามารถสะท้อนความเปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลา และการจำกัดพื้นที่ศึกษาเฉพาะจังหวัดเชียงราย

องค์ความรู้ใหม่

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

จากผลการศึกษาวิจัยได้องค์ความรู้ใหม่ที่ค้นพบจากการวิจัยในบริบทจังหวัดเชียงราย ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดการบริหารสถานศึกษาทั่วไปที่มักให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านงบประมาณเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนงานวิชาการ ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ในบริบทพื้นที่เชียงราย ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษามีบทบาทสำคัญมากกว่าปัจจัยด้านงบประมาณในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ข้อค้นพบดังกล่าวสะท้อนลักษณะเฉพาะของพื้นที่ ซึ่งมีความหลากหลายทางภูมิศาสตร์และบริบทชุมชน การเข้าถึงทรัพยากรเชิงกายภาพอาจมีข้อจำกัด แต่การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสามารถลดข้อจำกัดด้านระยะทางและโครงสร้างพื้นฐานบางประการได้ จึงทำหน้าที่เป็นกลไกทดแทนทรัพยากรแบบดั้งเดิม และช่วยเสริมศักยภาพของครูและผู้บริหารในการจัดการเรียนรู้และบริหารวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์ความรู้ใหม่นี้จึงเสนอข้อค้นพบเชิงบริบทว่า ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย การลงทุนและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี รวมถึงการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครู มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการมากกว่าการเพิ่มสัดส่วนงบประมาณเพียงอย่างเดียว

สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยการบริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านงบประมาณมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็นด้านครู แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาในพื้นที่ที่มีความพร้อมด้านทรัพยากรและบุคลากรในระดับค่อนข้างสูง

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย พบว่า การบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีระดับสูงที่สุด สะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก

ผลการศึกษาคความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ปัจจัยการบริหารทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการบริหารงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าความเข้มแข็งของโครงสร้างการบริหารส่งผลต่อประสิทธิภาพงานวิชาการโดยตรง

ผลการศึกษาคการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณพบว่า ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นตัวพยากรณ์ที่มีอิทธิพลสูงสุด รองลงมาคือด้านครู ด้านสภาพแวดล้อม และด้านผู้บริหาร ปัจจัยดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการบริหารงานวิชาการได้ในระดับสูง สะท้อนให้เห็นว่า ในบริบทจังหวัดเชียงราย การพัฒนาเทคโนโลยีควบคู่กับการเสริมศักยภาพครูมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จด้านวิชาการมากกว่าการเพิ่มทรัพยากรเพียงอย่างเดียว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

1.1.1 ควรกำหนดนโยบายสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้เป็นวาระสำคัญของเขตพื้นที่ โดยจัดทำแผนพัฒนาระยะกลางและระยะยาวที่มุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำระหว่างสถานศึกษาในเขตเมืองและเขตพื้นที่ห่างไกล

1.1.2 ควรยกระดับ สมรรถนะครู ในด้านการวิจัยในชั้นเรียน ในรูปแบบที่เน้นการปฏิบัติจริง และมุ่งแก้ปัญหาผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้การวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนางานสอน ขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การปรับเปลี่ยนมุมมองด้านการวัดและประเมินผล ให้มุ่งเน้นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนมากกว่าการตัดสินผล

1.1.3 ควรยกระดับความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ดึงภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการวางแผนหลักสูตร การเชิญปราชญ์ชาวบ้านมาเป็นวิทยากรท้องถิ่น ไปจนถึงการร่วมตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในการโน้มน้าวใจเพื่อระดมทรัพยากรในรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษา

1.1.4 ควรจัดสรรงบประมาณในลักษณะที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพครูด้านดิจิทัลและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มากกว่าการกระจายงบประมาณแบบเท่าเทียมตามจำนวน เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ของจังหวัดเชียงราย

1.2 ระดับสถานศึกษา

1.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดแผนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยบูรณาการการใช้สื่อดิจิทัลในทุกกลุ่มสาระ ไม่ใช่จำกัดเฉพาะรายวิชาเทคโนโลยี

1.2.2 ควรพัฒนาครูให้มีสมรรถนะด้านการออกแบบการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน ผ่านกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) อย่างต่อเนื่อง

1.2.3 ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและองค์กรท้องถิ่น เพื่อระดมทรัพยากรสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ

1.2.4 ควรใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานวิชาการอย่างเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อขยายความผลการวิจัยในประเด็นที่น่าสนใจ โดยเฉพาะประเด็นเรื่องอิทธิพลของสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และสาเหตุที่ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมส่งผลเชิงลบต่อการพยากรณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการ โดยจำแนกตามขนาดสถานศึกษา หรือบริบทที่ตั้งของสถานศึกษา เนื่องจากข้อจำกัดและทรัพยากรที่แตกต่างกัน อาจส่งผลให้ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน

2.3 ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปต่อยอดในการทำวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่เน้นการบูรณาการสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และนำไปทดลองใช้เพื่อประเมินประสิทธิผลในการยกระดับคุณภาพการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กัลชัญญา ทองหัตถา. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรังเขต 1. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่).
- กิตติชัย อาจหาญ. (2565). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพรเขต 1. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี).
- ชนกานต์ เอี่ยมสะอาด. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก. (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- ชัยรัตน์ ทับบุรี. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์).
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2564). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: อมรรการพิมพ์.
- ทักษพร อรรถนัฐ. (2567). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในอำเภอเชียงดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา).
- นิติธร ทั้งทอง, พิมพ์ประภา อมรกิจภิญโญ และ รวีวรรณ กลิ่นหอม. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์*, 24(2), 124-137.
- นิรันดร์ บุตราช, อัครวัฒน์ บุพาหวิศักดิ์ และ นาวิ อุดร. (2568). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพรเขต 1. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 19(1), 104-116.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2563). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มิน เซอร์วิส ซัพพลาย.
- ปรีชา ตุ่มโท, ทินกรณ ชอัมพงษ์ และ สายทิพย์ ยะฟู. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชัยนาท. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 5(5), 303-316.
- ภาคภูมิ เจริญศรี. (2567). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่).
- ยมลพร ศรีพลอย. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 1. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์).
- ศรัณญา จอกสุวรรณ. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย. (2567). *แผนปฏิบัติการประจำปี 2568*. เชียงราย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). *มาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. สืบค้นจาก https://otepc.go.th/th/content_page/item/3267-3-2564.html.
- สุกัญญา นิมพันธ์. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 6(3), 149-161.
- สุรเศรษฐ์ บุญนุก และ สายทิพย์ ยะฟู. (2561). แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. ใน *การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา* (น. 1880-1892). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- เสกสรร พิทักษ์ทา และ ณิชฎฐ์ รัตนศิริณิกกุล. (2566). การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. *วารสารวิจัยการศึกษา*, 10(2), 321-334.
- หทัย ศิริพิน. (2558). *แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านกระท่อมล้ม (นครราชสีมาประสิทธิ์)*. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- อารี เศรษฐสุข. (2567). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาสงขลา เขต 2*. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่).
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970) Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.